V. évfolyam. Arad, 1890. Szeptember 24. Szerda. **254-ik szám.**

Szerkesztőség:
Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában, hová a lap szellemi részét illető közlemények intézendők.

Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.
Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:
Az „Aradi Nyomdatársaság", az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában van, hová hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok bérmentve küldendők.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Helyben *házhoz hordva:*		Vidéken *postai szétküldéssel:*	
Egész évre	12 frt	Egész évre	14 frt
Fél évre	6 „	Fél évre	7. .
Negyed évre	3 „	Negyed évre	3.50
Egy hóra	1 „	Egy hóra	1.20

Egyes szám ára helyben 5 kr., vidéken 6 kr.

Hirdetések dija:

Nyolcz hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél	6 kr.
Minden következőnél	4 „
Bélyegdij külön	30 „
Nyilttér sora	15 „

A sóhajok hídja.

Arad, *szeptember 23.*

Széles, de szerencsére nem igen mély szakadék választja el a mostani ugynevezett balközépet, vagy mérsékelt ellenzéket, vagy gunynevén (jellemző, hogy ilyen is van neki) habarék-pártot az országos szabadelvüpárttól. Nem mély a szakadás, mert nem mélyitették ki elvi ellentéteknek elemi erővel ható zuhatagai, és mégis bajos átlábalni, mert megtöltötték azt a türelmetlen ostromlók a gyanusitások, a személyes invektivák és rágalmak szennyvizével. És ime, az események tragikomikus szeszélye ugy hozta magával, hogy ezen a stygikus vlárkon éppen az ostromlóknak kell minden áron átkelniök hüvelybe tolt pengével és fehér zászlóval az ellentáborba; mert éppen ők azok, akik meddő és áldatlan harczaikban a nemzet zöme által cserben hagyatva, jelen pozicziójukban elzüllenének, semmivé lennének.

Azonban a szakadás áthidalásához csak egyetlen anyaggal rendelkeznek: az önkormányzati intézmények alaposzlopai és gerendáival, amelyeket az állami adminisztrácziő czimén hatósági engedélylyel bonthatnak s illeszthetnek talpaik alá.

Hogy e tiszteletreméltó védmüveket, melyeket ezredéves küzdelmek sikerei szenteltek meg, tétova nélkül támadják meg a balközép exponált pionirjai az ő tarthatatlan pozicziójukban, nem lehet feltünő: sarokba szorult helyzetükön kivül már csak az is érthetővé teszi az ő részükről, mert bele illik abba a rosszul palástolt visszalépő irányzatba, mely vezérférfiaikat jellemzi, s mely okul szolgált arra, hogy valóban liberális tagjai — mint Szilágyi is — kiváljanak közülök. De egy nagy bökkenő van. A parlamentben küzdő előcsapat elmulasztotta gondoskodni az ugynevezett «Fühlung»-ról a vidéki hátvéddel s igy történt, hogy most, midőn az önkormányzati intézményeket készülnek megtámadni, ott találják azok védelmére sorakozva saját pártfeleiket.

Erdekes jelenetei a lefuvásnak tárulnak most a figyelmes szemlélő elé, amint az egyes pártczentrumokba szétfutott vezérek csillapitják vidéki támogatóik harczi kedvét, mert hiszen csak bele nem gázolhatnak abba a morotvába, amelyet a kormánypárt ellen duzzasztottak.

Személyes érdek volt mindvégig, ami őket az ostromra ösztönözte, s személyes érdek most is az, amelynek nevében közkatonáiktól elveik feladását, áldozatok árán elfoglalt pozicziók elhagyását követelik, hogy ők a tisztes kapitulácziő látszatának megóvása mellett száraz lábbal bevonulhassanak a táborba, melyet azelőtt sárbombáikkal oly kiméletlenül ostromoltak.

Am lássák, miként egyeznek meg önfeleinkkel s miként épitik meg a sóhajok hidját, mely a lagunák fölöttitől csak annyiban különbözik, hogy politikai bünbánók menekülnek rajta kifelé abból a rekeszből, melyet saját maguk épitettek önmaguknak.

De ha kell is mindenáron egy a kormánypárttal közös elvet teremteni és fentartani, hogy a szégyenletes meghódolás — habár némi kis önámitással is — fuziónak legyen nevezhető, ha tele tüdővel kell is a rendelkezésül álló nehány pártorganum hasábjain az elvi megegyezést hirdetni, és ezt feltéve, ha szabad is a halálra szánt institucziő bünlajstromát minden kegyeletet félretéve kiszinezni, s a kegyelemdöfést «in corpore vili» tetszés szerinti hatálylyal végezni: ott mégis, ahol tisztességes emberekből álló tisztviselői karról van szó, kiméletet követelünk. Ugyanazért tiltakoznunk kell a balközéphez tartozó megyei autonomistáink helybeli organumának következő érvelése ellen:

„. . . mig most — tekintsünk csak körül (a ménkü?!) — csak kedvetlenül mennek (t. i. a diplomatikusok) a közigazgatás szolgálatába, s többnyire olyanok, kik be nem fejezték tanulmányaikat."

Ha már leszedtük a megyéről még a keresztvizet is, hagyjuk meg legalább a tisztviselőinek becsületét, hiszen azért megmaradhat az oldalfegyver a — kapitulácziónál.

Az elkeresztelések kérdéséhez. Az oraviczai r. kath. alesperesi kerület papsága nem régiben felkérte Asbóth János képviselőt, hogy a vallásfelekezetek egyenjogusitásáról szóló törvény módositása tárgyában a képviselőházhoz benyujtandó kérvényt támogassa. Az alperesi kerület e kérésére Asbóth a következő levelet intézte Kruesz Ferencz, praviczai plébánoshoz: Főtisztelendő ur, tisztelt barátom! Az oraviczai alesperességi kerület megtisztelő bizalmát köszönöm, kivánságuknak eleget tenni meggyőződésemből folyó örvendetes köteleségemnek tartom. Kérvényüket nemcsak benyujtani, de adandó alkalommal támogatni is kész leszek, azon meggyőződésemnél fogva, melynek már az 1868. LIII. t.-cz. tárgyalása alkalmából 22 évvel ezelőtt, az akkor Deák-párti organum hasábjain nyilvánosan is kifejezést adtam, és megváltozatlan meggyőződésemnél fogva ma is azt tartom, hogy az államhatalom a maga korlátait messze tullépi, az egyéni és lelkiismereti szabadságba ütközik, a valláskényszer terére lép és elkerülhetetlenül provokálja a legodiózusabb konfliktusokat államban, egyházban, társadalomban és családban, midőn oly abszurd paragrafussal, mely a hitvallást a nemi különbséghez köti és kényszeriti a szüléket, hogy már a gyermekszobába vigyék bele a felekezeti ellentéteket, már a gyermekelme első fejlődésébe a kételyt, a testvérek közé a vallás-háborut, vagy a közönyt nemcsak a vallás iránt, de általán az ránt, hogy mi az igaz, — rá akarja diktálni a még születendő gyermekre, hogy mi legyen a vallása, oly kérdés, mely a természetet legszentebb és sulyos felelősségöknél fogva a szülék csakis saját lelkiismeretükkel és vallásbeli meggyőződésükkel dönthetnek el. Szives üdvözlettel Asbóth János.

A közigazgatási reform-javaslat felett való miniszteri tanacskozások egyelőre befejezést nyertek. Báró Fejérvári kivételével valamennyi miniszter résztvett a tanácskozásokban. A közigazgatási reform alapelvei e miniszteri tanácskozások eredményeként már megállapitottaknak tekinthetők. A „P. H" szerint a legközelebbi miniszteri tanács, ugyancsak a reform-javaslatok tárgyában, jövő vasárnap lesz.

Gróf Apponyi Albertnek folyó hó 28-án tervezett beszámoló beszéde, tekintettel az ugyanazon a napon Jászberényben tartandó országos vásárra, elhalasztatott; sőt kétséges vajjon Apponyi ez idén egyáltalán tart-e beszámoló beszédet, mert választóinak bizalma és politikai tájékozottsága öt ezen, különben mindenkor szivesen teljesitett kötelezettség alól felmenti, és mert az országgyülés üléseinek megkezdése után számos más alkalma van a szükséghez képest a helyzetről nyilatkozni.

Szerbia és az osztrák-magyar monarchia. Belgrádi jelentések szerint a kormánypárti redikális „Odjek" azt irja, hogy Szapáry Gyula gr. magyar miniszterelnöknek a Vaskapu ünnepen-mondott toasztja nem közönséges udvariassági tény, hanem jelentőséges kifejezése egy komoly felfogásu nagy politikai eszmének. A Szerbia s Magyarország közti barátságos viszonynak felujitása, amint azt Szapáry óhajtja, csak nemzetiségi, politikai s közgazdasági differencziáktól mentterületén lehetséges. Az Odjek annál nagyobb megelégedéssel fogadja Szapáry gróf kijelentéseit, mert Ausztria-Magyarországnak a Balkánra vonatkozó politikájának irányát jelölik meg s oly politikai programmot vázolnak, a melyet Szerbia is szivesen tesz magáévá. A radikális párt és kormánya szolidárisak a királylyal s legszilárdabb kapcsolatok képezik a szerb nép s a dynastia közt. Mindaddig, amig a kormány a radikálisok kezében van, Ausztria-Magyarország meg lehet győződve a barátságos viszony szilárdságáról, mert a szerb kormány nem tervel semmiféle alkotmányellenes kisérleteket. Szapáry grófnak felfogását a balkán-politikában, hogy az Ausztria-Magyarország s különösen a Magyarország és Szerbia közti viszony igen jó, kivánatos volt magyar részről nyilvánosan is kijelenteni. A szerb kormány ilyen körülmények között szolid faktor; tiszta, minden kétszinüségtől ment politikát folytat s minden szolid politika számithat reá. A radikális párt főfeladata nemcsak Ausztria-Magyarországot, de egész Európát meggyőzni arról, hogy a szerb nép Európa békéjének s kulturális haladásának érdekében a Balkán-félszigeten mindent megtesz.

György Endre Munkácson még azt is kijelenté a választók élénk tetszése és viharos éljenzése közt, hogy élete büszkeségének tartja, hogy mint közharczos támogathatta Tisza Kálmán történeti alakját a magyar állam megszilárditásának munkájában.

A kiállitásról.

A kiállitás nappali látogatottsága még mindig igen nagy, hanem az esteli élet teljesen megszünt, a vendéglőt bezárják már este 9 órakor, se zene, se közönség. E helyett a délutáni órákat használja fel a közönség a sétákra. Ilyenkor mindig van zene s hetenkint háromszor katonazenét élvez a közönség.

***

A hizómarhakiállitás tegnap reggel 3 órakor csöndesen megnyilt. A közönség nagy érdeklődést mutat a kiállitott gyönyörü állatok iránt.

Kiállitó csak 4 van: a Neumann testvérek, Mittelman és társai, Gutsjahr M. és fia és az aradi gyárteleprészvénytársaság.

A hizómarha-kiállitás juryjébe kineveztettek: elnökké Kristyóry Zsigmond, tagokká Glück Károly, Weisz Sándor és Pálffy Ede.

Ez a jury ma délelőtt 10 órakor fog megalakulni a hizómarhakiállitás területén.

***

A kiállitási sorsjáték tárgyainak bevásárlását már befejezte a bizottság. A kiállitás sokoldalusága és a tárgyak sokasága miatt eltértek az eredeti tervtől, ugy, hogy most sokkal több nyereménytárgy lesz, mint tervezték. Ezt az által érték el, hogy a 10 és 100 frt között levő nyereménytárgyakat czélszerübben osztották be. E szerint, minthogy sok tárgy van és a nyeremények igen szépek, a sorsjegyek vásárlásával a közönség nemcsak a jótékonyságot szolgálja, de kedvező esélyei is vannak a nyerésre.

Külföld.

Burián. Tatiscsev — az ismert orosz politikus — folytatja Bulgáriában viselt dolgainak leirását. Szófiában először is a német konzult akarta meglátogatni, a bérkocsis azonban „tévedésből" az osztrák konzulátusra vitte öt. Burián azonnal kideritette a tévedést, de azért igen érdekes beszélgetésbe elegyedett vendégével. Burián azt mondta, hogy Bécs és Pétervár között tökéletes a barátság s a két kabinet egyetért minden politikai kérdést illetőleg. Kivétel csak egy van: a bolgár kérdés; de ebben sem fontosak a véleményeltérések s nem is nyilt ellentét forog fönn, hanem inkább csak a fölfogás különbsége. Oroszország Koburg Ferdinánd megválasztását és kormányát törvénytelennek tekinti. Ausztria-Magyarország ellenben elismeri a választást, de elitéli a kormányt, amiért a hatalmasságok beleegyezése nélkül müködik. Ez a berlini szerződés megszegése. Burián ezután dicsérte a bolgár állapotok rendezett voltát és Ferdinánd fejedelem tehetségeit és karakterét. Sztambulovról azonban sokkal tartózkodóbban szólt. Azt mondta, hogy talentumos ember, de igen heves vér, aki könnyen elragadtatja magát. Tatiscsevnek ugy látszott, hogy Burián föképp Sztambulov tulságos önérzetét itéli el s rosszalja követelő magatartását, mely miatt az Ausztria-Magyarországgal való kereskedelmi szerződés tárgyalása késik. Az osztrák-magyar diplomata legfontosabb mondása az volt, hogy Bulgáriában most már lehetetlen a rend fölbomlása. Ferdinánd helyzete igen erős; a kormány és a nép egyaránt hü hozzá. A bolgár kérdés egyetlen megoldása Ferdinánd fejedelem elismerése lenne. Ezt kivánják a bolgárok és ezt a béke után áhitozó Európa. — Tatiscsev szerint Burián a fejedelem közvetlen és legbizalmasabb tanácsadója. Naponkint értekezik vele. Kóburg Ferdinánd pedig az ő engedelmes tanitványa; nemcsak azért, mert neki Ausztria-Magyarország egyetlen gyámola, de azért is, mert a bécsi udvar diplomácziai képviselője elmebeli tehetségek dolgában igen tulszárnyalja öt. Hasonló hatással van Burián az angol, az olasz, sőt bizonyos tekintetben a német ügyvivőre is. Társai „szófiai Metternich" névvel tiszteltéki meg öt. A bolgárok között azonban csak az udvarrasa fejedelem kiséretére tud hatni. Sztojlov, Grekov, Hacsevics és Petrov őrnagy szintén az ő emberei. Burián viszonya a miniszterekhez puszta hideg udvariasság. Burián befolyása Sztambulovnál semmi. De azért mégis kénytelen támogatni a miniszterelnököt a fejedelem érdekében. Burián azonban nem bizik a bolgár kormányfőben és attól fél, hogy Sztambulov messzebb ragadtatja a bécsi udvart, semmint azt Ausztria-Magyarország politikai és kereskedelmi érdekei kivánnák. Lehet azonban Burián bármily ügyes és tehetséges is, az osztrák befolyás még nem jutott be se a nemzetgyülésbe, se a hadseregbe, se a népbe; csakis a

---

AZ „ARADI KÖZLÖNY" TÁRCZÁJA.

Szeptember 24.

Boldogság, mulandóság.

— Az „Aradi Közlöny" eredeti tárczája. —

Ha emlékezetemben felidézem mindama szerencsés eseményt, mely életemben ért, azt látom, hogy ezek közt egy sincs, melyet előre láthattam vagy futásában feltartóztathattam volna.

Sok ember a boldogságot valami nagy, kézzelfogható tárgynak gondolja, melyet egy darabban óhajt megtalálni; valami háznagyságu gyémántnak, melyet teljes életén keresztül keres és a véletlentől követel.

Ezek ugy cselekednek, mint ama kertész, ki arról álmodozott, hogy előbbutóbb mégis sikerülni fog neki a kék rózsát előállitani, ami annál a nagy darab gyémántnál is nagyobb képtelenség. Mióta a szegény ördög agyában e rögeszme megszületett, a többi virágnak nincs reá nézve sem szine, sem illata.

A boldogság nem valami rendkivüli, nem kék rózsa, hanem a pázsit füve, mezei virág, vadrózsa, egy szó, egy dal, egy csekélység.

A boldogság nem rengeteg nagyságu drágakő, hanem egy mozaik, mely apró, értéktelen kövecskékből van összerakva.

A boldogságot nem a távolban kell keresnünk; ott tenyészik az gyakran, majdnem észrevétlenül, az ember szeme előtt.

Legnagyobb boldogságomat egy igénytelen kertecskében, egy szük, kis szobácskában élveztem. Oh, igen jól emlékszem e szobácskára! Csak szememet kell behunynom, hogy előttem álljon: azt hiszem, ilyenkor szivemmel látok. Butorzata egyszerü: néhány sárga szövettel bevont karosszék, a kályha mellett egy asztalka, és a két ablak közt egy öcska zongora.

Egy napon Ő azon fáradozott, hogy megtanitson a zongorán egyetlen ujjal egy dalt eljátszani, melyet gyakran énekelt s mely nekem végtelenül tetszett. Atyja a kályha mellett ült és ujságolvasással volt elfoglalva. Először ő játszotta a dalt előttem, aztán rám hagyta, hogy kiséreljem meg magam. Csupán az első három hangot voltam képes megtalálni; erre ismét eljátszotta sokkal lassabban, de én még sem jutottam előbbre. Ő kaczagott ügyetlenségemen, megfogta kezemet, ujjammal a szükséges billyentyüket megütni akarván: ez volt az első eset, hogy kezeink érintkeztek. Egész testemet remegés fogta el; ő megszünt kaczagni és visszavonta kezét. A nap éppen leszállott és sajátságos gondolatok támadtak agyamban. Mélyen fel valék indulva. Pillantásaink találkoztak és összezavarodtak; ugy rémlett, mintha lelkeink helyet cseréltek, mintha ereinkben a vér, lelkeinkben a gondolat egybeforrt volna. Szemeiből két nagy könycsepp fakadt és végig gördült arczán, mint a rózsán ragyogó harmatgyöngy.

Ekkor az atya, kiről az egész külvilággal egyetemben megfeledkeztünk, földre ejté a hirlapot, melyet nem birt tovább olvasni, és meghagyta lányának, hogy gyujtson lámpát.

— Hiszen nem láttok már, — tevé hozzá — rég nem hallom a zongorát . . .

Hogy e boldogságot, melynél nagyobb talán egész életemben nem ért, feltalálhassam, csupán egy emelettel, huszonnégy lépcsővel kellett lejebb jönnöm, és szegényes szobácskámból a sárga butorzatu szobába mennem.

És minő gyönyöröknek volt az én igénytelen lakásom tanuja! Itt irtam hozzá tizezer verset, melyek közül soha egyetlenegyet sem látott, itt irtam neki számtalan levelet, itt olvastam ujra meg ujra át az övéit, annyiszor, hogy a világ valamennyi könyvtára sem nyujthatott volna oly sok olvasmányt.

És hányszor mentem e bennünket elválasztó huszonnégy lépcsőn fel s le, hogy vele, atyjával vagy cselédjével találkozhassam, hogy lássam ajtaját, a kilincset, melyet megérintett, a szőnyeget, melyre lépett; gyakran csupán azért, hogy meghallja és ismerje lépteimet és érezze, hogy közelében vagyok!

Számtalam mértföldet tettem meg e lépcsőn és lépten-nyomon a boldogság érzete várt reám.

Mily gyönyörü virágok nyiltak éltünk tavaszán és mennyire elhervadtak azok! hány érzelem halt meg bennünk a nélkül, hogy azokat gyászolnók! Ellenkezőleg, hütlenségünket üdvös kiábrándulásnak, gyengéinket erényeknek tekintjük és büszkék vagyunk veszteségeinkre.

Vérünk meghült: erre azt mondjuk, hogy megtértünk oly hiábavalóságtól, mint a szerelem, holott ez távozott el tőlünk; gyomrunk nem emészt: mértékletesek vagyunk; hajunk, fogaink kihullanak, látásunk, hallásunk elvész: talán bevalljuk — gyakran csupán, hogy megczáfoltassunk — hogy kezdünk vénülni. Tovább küzdünk, fáradunk oly jövőért, melyet nem fogunk látni.

Egy nyolczvannégy éves aggastyántól hallottam:

— „Itt az ideje, hogy jövőmmel foglalkozzam."

Pedig az intések, mementók nem hiányzanak: minden a mulandóságra emlékeztet.

E házat, melyben lakunk, egy rég meghalt egyén számára épitették oly emberek, kik már porladoznak. E fának, melynek árnyában pihenünk, ültetője meghalt. A képeket, melyekkel lakásunkat diszitjük, meghaltak festették. Ruhánk, czipőnk holt állatok szőréből és böréből készült. A kályha tüze, melynél csevegünk, holt fák tagjaival tápláltatik. Az ó bor, melynek zamatját magasztaljuk, eszünkbe juttatja, hogy aki szürte, aki a hordóját készitette, aki palaczkokba huzta, hogy mindazok, kik akkor éltek, régen meghaltak.

Nem jut-e eszünkbe, ha este szinházba megyünk egy az ó-korban játszó szinmü előadását végignézni, hogy e hősök, kiket felidézünk, hogy előttünk fecsegjenek és bennünket szórakoztassanak, rég meghaltak?...

Ha ily gondolatok támadnak bennem, mély borzalom fog el minden zaj, minden küzdelem iránt. Nyugodtan akarok élni, nem törődve sem a jelennel, sem a jövővel, és bámulom mindazok különczségét, kiknek csupán két órájuk lévén az alvásra, ez időt arra használják, hogy ágyukban álmatlanul forgolódjanak és a holnapon jártassák elméjüket.

Ilyenkor mindezen emberekben, kik egymást szoritják, taszigálják, erőiket végsőig feszitik, hogy valamit — talán maguk sem tudják, mit — elérjenek, dühös örülteket vélek látni, és igazat adok azon bölcsnek, ki azt mondta, hogy: „Azért épitenek minden nagyobb városban tébolydát, hogy abba néhány szegény ördögöt bolondok neve alatt elzárva, az idegenekkel elhitessék, hogy akik kivül laknak, csupa okos emberek." —y. —ő.

Az elvesztett paradicsom.

(Franczia regény.)

Az „Aradi Közlöny" számára eredetiből fordította.

[46] Grácziánna.

— Én.

— Hogyan?

— Az ördögbe is, meglátod.

Kinyujtotta két kezét; ujjai Virginie nyakát fojtogatták.

— Segitség! — hörgött a szegény öreg asszony.

De a hang torkában akadt.

Egyenesen állott, nyelve fogai közt, szemei kidülleszve; Renandière tartotta.

Heugnené megsemmisülten, őrült szemekkel nézte a szoba mélyéből ezt a borzasztó jelenetet.

Kivülről pedig a Mire-à-Mort hangja hallatszott, amint szokott modorában egy bordalt énekelt.

Eppen ebben a pillanatban haladt el Maison-Feyne előtt.

Egyszersmind valami csordának a csengöit lehetett hallani, amelyet a kastély előtti rétre hajtottak.

— Igy ni, — mondja Renandière démoni mosolylyal — látod, nem fogsz beszélni!

Virginie nem tett egy mozdulatot sem. Még nem is védekezett.

Feje egyszerre élettelenül esett a nyomorult férfi karjára.

fejedelmet tartja hatalmában s mihelyt megbukik Ferdinánd, mint homokra épitett vár fog összeomlani. (Ez az utóbbi passzus már nagyon muszkásan hangzik. Szerk).

Legujabb posta.

— **A tesszini forradalom.** A svájczi szövetségtanács abban a nézetben van, hogy ama halálos gyülölség mellett, melylyel a tesszini pártok egymás ellen viseltetnek, az ultramontán kormány, mely törvényes ugyan, a rend és nyugalom érdekében egyelőre nem helyezhető vissza. Azonban az ultramontán tessziniek és valószinüleg a szövetséggyülés többi ultramontán tagjai is azt akarják, hogy az ultramontán kormány azonnal visszahelyeztessék, csakhogy nem a parlamentnek, hanem a szövetségi kormánynak dolga eldönteni, mennyiben és mikor kezdheti meg az ultramontán kormány ujra müködését. Könnyen meglehet, hogy ez a kérdés a nemzeti tanácsban igen szenvedélyes vitákat fog előidézni, miután az 1880-iki választási törvény igen kedvezőtlen a szabadelvüekre nézve.

A nemzeti és rendi tanács üléseiket megkezdették. Az illető elnökök beszédeikben teljes elismeréssel adóztak a szövetség-tanácsnak Tessinben tanusitott eljárásáért.

— **Portugáli vészhirek.** Oportói levelek azt jelentik, hogy ott szombat este véres zavargások történtek. A köztársasági klubhelyiség előtt nagy néptömeg gyülekezett egybe, melyet Vasconcellos és Braga Sándor köztársasági képviselők bujtogattak. Braga kijelentette, hogy a portugál monarchia utolsó órája ütött. A tömeg ezután a köztársaságot éltetve és „Le a monarchiával! le Angolországgal“ kiáltások közben bejárta az utakat. Lovas csendőrök vágtattak a tüntetők közé; utczai harcz támadt, melyben sokan megsérültek. Egyenruhás katonák is résztvettek az antimonarchista tüntetésekben. Lisszabonban forradalmár bizottság alakult. Hire jár, hogy a király leköszön és Alfonzo herczeg veszi át a regensséget.

— **Berlini hirek.** Menotti Garibaldi kijelentette a „Tageblatt“ római levelezője előtt, hogy minden befolyását arra fogja felhasználni, hogy az irredentizmus a választások alatt ne váljék jelszóvá. Menotti Garibaldi ehhez hozzá tette, hogy egyetlen józan olasz sem gondol a hármas szövetségtől való elszakadásra és meg van róla győződve, hogy Crispi a választások alkalmával győzni fog.

A „Kleines Journal“ jelenti Párisból, hogy Jules Simon a párisi irói és müvészi köröket arra igyekszik rábirni, hogy a jövő évi nemzetközi irodalmi kongresszus Berlinben tartassék meg.

A „Börsencourir“-nak Pétervárról azt a hihetetlennek hangzó hirt jelentik, hogy a czár már legközelebb találkozni fog Ferencz József királylyal.

Táviratok.

— Rohnstock után. —

Berlin, szept. 23. (Saj. tud. táv.) A «Norddeutsche Allgemeine Zeitung» a császár sziléziai tartózkodásáról, de főleg az uralkodók rohnstocki találkozásáról részleteket közöl és ezeket irja: Ausztria-Magyarország és a német birodalom intéző államférfiai a találkozás napjait állandóan szoros együttlétben töltötték. Fesztelen eszmecserére volt elég idő és alkalom. Kálnoky gróf külügyminiszterrel Vilmos császár a rohnstocki parkban egy óránál tovább beszélgetett. A rohnstocki napok mindenfelé a legjobb és a legkielégitőbb benyomást keltették.

Bunzlau, szept. 23. (Saj. tud. táv.) Vilmos császár tegnap este 10 órakor a kelet-poroszországi vadászatokra utazott.

— A „Vaterland“ ellen. —

Bécs, szept. 23. (Saj. tud. táv.) Ma kezdték meg a becsületsértési pör tárgyalását, melyet Seudier báró táborszernagy, az államvasutak volt elnöke inditott a „Vaterland“ ellen. A tárgyalás két napig fog tartani.

— Felmentés. —

Bécs, szept. 23. (Saját tud. táv.) A „Wiener Zeitung“ jelentése szerint ő felsége Tarnowski gróf galicziai tartománygyülési elnököt, odaadó, hazafias müködésének elismerésével, saját kérelmére fölmentette állásától és helyébe Sanguszko Euszták herczeget nevezte ki. A salzburgi tartománygyülés elnökévé Schumacher dr tartománygyülési képviselő, a vorarlbergi tartománygyülés elnökévé Rhomberg neveztetett ki. A felső-ausztriai, stájerországi, bukovinai, morvaországi és sziléziai tartománygyülések eddigi elnökei ujból kineveztettek.

— Stefánia özvegy trónörökösné uton. —

Turin, szept. 23. (Saját tud. táv.) Stefánia özvegy trónörökösné Genuából inkognitóban ide érkezett és azonnal folytatta utját Auganába.

Naptár.

Szeptember 24. Szerda. Róm. kath. naptár: Gellért püsp., vt. — Protestáns naptár: Gellért. — Görög-orosz naptár (szept. 12.): Autonom vt. — A nap kél 5 óra 49 perczkor, nyugszik 5 óra 54 perczkor.

Október 6. A vértanuk szobrának leleplezése.

HIREK.

— **Felhivás.** Az 1883. évi XLIV. t. cz. 36. §. d) bekezdése értelmében közzététetik, miszerint az 1890. évre kivetett összes közadók az adófőkönyvben előirattak. Ennélfogva felhivatik az adóköteles közönség, hogy adókönyvecskéjét előirás, illetve az esetenként már előirt adók összesitése végett legkésőbb folyó évi szeptember hó végéig különbeni birság terhe alatt az adóügyosztálynál bemutassa.

Aradon, 1890. szeptember 23-án.

Arad szab. kir. város tanácsa.

— **Hohenlohe herczeg** főudvarmester hétfőn délután Aradra érkezett s a körösvölgyi vasut vonatával azonnal Borossebesbe utazott, hogy a Waldstein-féle uradalmat tanulmányozza. A herczeg előszeretettel tanulmányozza a magyar nagy uradalmakat s a borossebesiben különösen az erdőgazdászati és bányászati részt fogja behatóan tanulmányozni.

— **A levéltárak rendezése.** A belügyminiszter törvénynyel rendezni kivánja a törvényhatósági levéltárakat és pedig ugy, hogy az irattárt elválasztja a tulajdonképpeni levéltártól és külön kezelteti, ami személyzetszaporitást von maga után. A belügyér e tárgyban leiratot intézett Salacz Gyula polgármesterhez és Szathmáry Gyula alispánhoz, melyben felhivja őket: mi a nézetök e tárgyban, helyeslik-e ezt az eszmét, vagy nem, szükségesnek találják-e az elkülönitést vagy sem? Kivánja továbbá, hogy levéltáraik viszonyairól tüzetes jelentést tegyenek, nevezetesen: szükséges-e speczialiter az illető levéltárra a különválasztás, vagy megfelelő a mai állapot? Mennyi tisztviselője van a levéltárnak, s ha az elválasztás megtörténik, kell-e személyzetszaporitás vagy sem?

— **Dessewffy Sándor** csanádi püspök beigtatási ünnepélyére tegnap reggel utazott el Aradváros és Aradmegye küldöttsége. A megye küldöttségét Fábián László főispán, a városét pedig Salacz polgármester vezeti.

— **A requiem-rendezőbizottság** felkéri a Cherubini miséjében résztvevő hölgyeket és urakat, hogy ma este 7 órakor okvetetlenül sziveskedjenek megjelenni a Krispin-teremben a főpróbára. Különösen az urak figyelmébe ajánljuk a megjelenést, mert eddig csak a hölgyek voltak pontosak.

— **Hegedüs Károly,** a technologiai iparmuzeum főigazgatója, mint már jeleztük, Aradon idöz. Végigtanulmányozta a kiállitást, aztán az egyes nagyobb mühelyeket tekintette meg, kijelentve iparosainknak, hogy mindenféle mintákkal szolgál nekik, ha azt kérnek töle. Hegedüs örömének adott ifejezést a felett, hogy Aradnak olyan törekvő iparosai s ezeknek olyan jól felszerelt mühelyei vannak.

— **Értesités.** A vértanuszobor-leleplezési ünnepély rendező bizottsága több fontos ügy elintézése végett nem szerdán, hanem csütörtökön szeptember 25-én délután 5 órakor fogja ülését a városháza emeleti termében megtartani, miről a t. cz. bizottsági tag urakat tisztelettel értesitem. Arad, 1890. szeptember 23-án. Lukácsy Miklós, bizottsági elnök.

— **Az október 6-iki vértanu-szoborleleplezési ünnepélyre** készült tribün jegyei a mai naptól kezdve már kiválthatók. Az előjegyzett jegyek az előjegyzést elfogadott uraknál e hó 27-éig válthatók ki; az addig ki nem váltott jegyek az ujabban jelentkezöknek adatnak ki. Előjegyzések ez ideig az első sorok helyeire oly nagy mérvben történtek, hogy alig marad egy pár hely még e sorokban, miért is az előjegyzések mai naptól fogva el nem fogadtatnak, hanem a még meglevő helyek a jelentkezőknek azonnal kiadatnak. Tribünjegyek válthatók pedig ezentul Probst F. és fia vállalkozóknál, ugy Réthy L. és fia és Domonkos József urak üzletében.

— **„Német hang a magyar ipar fejlesztéséről“** czimen a „P. Lloyd“ megszivlelésül czikket közöl, mely az irányadó köröknél nem fogja hatását téveszteni. Magyarország ipara — mondja a czikk — Németország figyelmét is magára vonta és felkeltette az olyanok érdeklődését is, akik előtt néhány évvel ezelőtt ez az ország terra inkognita volt. Ha az ember a német közönség között a lovagias magyar nemzetről beszél, irántok bizonyos szimpathiát tapasztal. A figyelmet magukra vonták a rentekonverzióval és azzal a bátor lépéssel, melyet a vasutak reformjánál a világszerte hiressé vált zónatariffával elkövettek. Ezekkel nemcsak a magyar, de az egész pénzügyi világ figyelmét felkeltették. A czikk ezután különösen figyelmébe ajánlja a magyar kereskedelemnek és iparnak a Balkán-államokat; reményét fejezi ki, hogy a magyar kormánynak sikerülni fog az ipar czélszerü fejlesztése. Ajánlja mindenfelé a közraktárak épitését. (Az aradi közraktárak ügye végképpen elaludt?) A czikket Berlinből Davidovits E. irta s az a magyarokat illetőleg igen rokonszenves hangon van tartva.

— **Szeged és az október 6.** A szegedi hölgyek a vértanuszobor-leleplezési ünnepélyre, egy nagy babér- és cserkoszorut küldenek. — A szeged-rókusi népkör kezdeményezésére mozgalom indult meg valamennyi népkörben, hogy mindannyia méltóképpen áldozzon az október 6-iki aradi ünnepélyen a vértanuk emlékének. Vasárnapi gyülésükön egyhangulag el is határozták, hogy az ünnepélyre mindenikük képviselőket küld s azonfölül a tagok is tömegesen rándulnak át Aradra. Vezetőik Gera István, a rókusi és Csikós Ignácz, a felsővárosi népkör elnöke lesz. A körök babérkoszorut tesznek a vértanu-szoborra fekete és nemzeti szin szalagokkal s ezen fölirással: „A szegedi népkörök az aradi 13 vértanunak. 1890. okt. 6.“

— **Ellenőrzési szemlék.** A 33. hadkiegészitő parancsnokság a tartalékos katonák ellenőrzési szemléjét s azok helyét következőleg állapitotta meg: Vingai járásban Vingán október 1. 2. Vinga városára nézve október 3. 4. 5. 6. Az ujaradi járásra Ujaradon október 8. 9. 10. 11. 12. 13. A lippai járásra Lippán október 15. 16. 17. 18. A radnai járásra nézve Radnán október 20. 21. Soborsinra nézve Radnán 23. 24. A pécskai járásra nézve Pécskán 26. 27. 28. Az elekire Eleken október 2. 3. 4. A kisjenőire Kisjenőn okt. 6. 7. 8. 9. A halmágyira Nagyhalmágyon okt. 10. 11. 12. 13. A borossebesire okt. 15. 16. A borosjenőire 18. 19. 20. A ternovaira 22. 23. A világosira Világoson 25. 26. 27. 28. A szemlét két bizottság végzi és akik indokoltan elmaradnak, utószemlére az aradi várba kell jönniök november hó 21. és 22-ikén.

— **Az óda-kérdés.** Emlitve volt lapunkban két indok, amiért a nemzeti szinház intendánsa megtagadta Arad abbeli kérelmét, hogy bocsássa le Nagy Imrét a szoborleleplezési óda elszavalásához. Az intendáns mosakodásához a „Pesti Napló“ e megjegyzéseket füzi:

Azok az indokok, melyeket az „Egyetértés“ előhoz, s melyeket „illetékes“ helyről vett, még kevésbbé állják ki a kritikát mint az, melyet a „Hircsarnok“ előhozott. Es most, miután az intendáns eljárásának már három elfogadhatatlan indoka fekszik előttünk, most már teljes pozitivitással föltételezhetjük, hogy a megtagadásnak igazi indoka a negyedik indokban rejlik, abban, melyet Beniczky intendáns az elfogadhatlan indokok által el akar takarni. A valódi indok pedig csak az lehet, hogy Beniczky intendáns rosszul, és a nemzeti önérzetre nézve sértőleg magyarázott tulzó loyalitás következtében nem akarja, hogy aradi vértanuk szobrának leleplezési ta[…] nepén a nemzeti szinház bármelyik ta[…] is részt vehessen. Es hogy ezt a va[…] indokot elmaszkirozza, össze-vissza p[…] likáltatja a legtarthatatlanabb s prim[…] vebb indokokat. Mert ugyan miféle […] gyar hazafias drámát adathat az int[…] dáns az aradi ünnep napján olyat, amil[…] Nagy Imrét akár Szacsvay, akár más pótolhatná? Avagy talán Bánk-bánt aka[…] előadatni azon a napon? Ha tehát aradi ünnep annyira szivén fekszik intendánsnak, hogy azon a napon „n[…] ugyan kijelentett ünnepi jelleggel“ ([…] gint egy hátsó ajtó!), de mégis mint[…] vonatkozással az aradi ünnepre, mag[…] hazafias drámát akar előadatni, akkor n[…] sem akarja megtenni, hogy a nemz[…] szinháznak egy tagját, kit az aradiak k[…] nek, az ünnepélyhez elbocsássa? Ez kifogás tehát nagyon esetlen; ezen m[…] denki keresztül lát. De még esetlene[…] aztán az (s ennél már a legkomolya[…] boszuságot is elfojtja a kaczaj), ho[…] Beniczky intendáns a „vidéki szinés[…] erkölcsi érdekét“ tartotta szeme el[…] midőn Nagy Imrét ki nem adta; m[…] sérelem volna az aradi szinházra, ha ünnepi ódát Aradon „idegen müvészi […] szavalná“. Hát az nem sérelem Arad[…] hogy a szobrot „idegen müvészi e[…] alkotta meg? Hát az nem sérelem Arad[…] hogy az ódát „idegen“ költői erő s[…] rezte? Hát az nem sérelem Aradra, ho[…] az ünnepély értékét a mindenfelől jövő „i[…] gen deputácziók“ fogják emelni? — Cs[…] az lenne sérelem, ha a nemzeti szinházn[…] egy kitünő müvésze, aki Magyarország[…] mint e nemzet müvésze, sehol sem le[…] idegen, — szavalná el az ünnepi ódá[…] Es a vidéki szinészet erkölcsi érde[…] szenved-e az által, ha Arad városa Na[…] Imrét ismeri el és tartja az ország e[…] szavaló müvészének? s vele akarja e na[…] napon elszavaltatni az ünnepi ódát? Ejh! — De ne bonczoljuk tovább e vis[…] szatetsző kifogásokat! — Csupán azt ké[…] dezzük Beniczky intendánstól, hogy n[…] nek tartja hát ő az egész közönséget közvéleményt, hogy egy nagy nemz[…] ünnepélylyel szemben ilyen indokokk[…] mer előállani, nem mint magánembe[…] hanem mint az ország első müintézeténe[…] intendánsa?

— **„Októbernek elsején be kell ru[…] kolni.“** A 33-ik hadkiegészitő paranc[…] nokság 74 aradi illetőségü ujonczot b[…] vott be rendes szolgálatra, akik kötel[…] sek október hó 1-ső napján reggel 8 ór[…] kor megjelenni a várban, a 33. hadkieg[…] szitő parancsnokság hivatalhelyiségébe[…] Önkénytest összesen 20-at hivtak be re[…] des szolgálatra, ezek közül 12 aradi ill[…] tőségü. Az aradi önkénytesek a köve[…] kezők:

Bérczy Antal, Balogh Jáno[…] Hoor Mór (póttartalékos), Jelinek[…] József, Bing Béla, Szombat[…] György, Szlovák János, Sólyo[…] Andor, Stein Zsigmond, Szala[…] Károly, Timko Lajos, Ursits L[…] pót. A honvédség részéről: Szala[…] Arnold, Szojka Béla és Leopol[…] Károly.

— **Választmányi ülés.** A „Kölcse[…] Egyesület“ folyó hó 25-én csütörtökö[…] délután 6 órakor ülést tart saját helyis[…] gében (Szabadság-tér, Első Aradi Take[…] rékpénztár épületében), melyre a válasz[…] mányi tagok tisztelettel meghivatnak[…] Az elnökség.

— **Hét napi fegyvergyakorlat.** A […] honvédezred parancsnoksága 139 honvé[…] tartalékost hivott be a Manlicherrel val[…] gyakorlatokra és pedig 7 napi időtar[…] tamra. Minthogy a begyakorlandók s[…] kan vannak, 4 turnust állapitottak meg[…] Az első csapat október 5-én, a másodi[…] 12-én, a harmadik 19-én, a negyedik pe[…] dig 26-án vonul be 7 napra.

— **Az aradi vértanuk** emlékének szen[…] telt igen szép s hazafias ünnepélyt ren[…] dez — mint nekünk irják — a sz.-ud[…] varhelyi dalegylet, mely Vajda Em[…] dr tanár vezetése mellett, praecziz é[…] mindig szépen összhangzó énekével, sza[…] batos előadásával annyira megnyerte […] közönség tetszését. A müsor érdekese[…] van összeállitva s a napokban osztati[…] szét a közönség között. Az alkalmi be[…] szédet Áldor Imre főreáliskolai taná[…] ismert publiczista s történetiró fogja tar[…] tani. Szaval Solymosi Endre tanár s […] dalárda hazafias dalokat énekel. Megny[…] tóul a dalárda a Huber Károly hatásc[…] müvét a „Nemzeti zászló“-t énekli Dras[…] kóczi Jenő zongorakisérete mellett. A […] müsor többi énekszámait: Marschner „É[…] őseink hazája“; „Dalszabadsága“; Hube[…] „Népdal-egyvelege“ és Kertay Ede u[…] „Dalár-indulója“ képezi.

— **Az ujtelepi iskola ügye.** Mint má[…] jeleztük, az ujtelepi iskola falai annyir[…] meg voltak repedezve, a mennyezet geren[…] dái annyira elkorhadtak, hogy az iskol[…] életveszélyessé vált. A tanitást azonna[…] beszüntették s hozzáfogtak az épület k[…] javitásához. Csakhogy ez a munka bele[…] kerül még egy hónapba s addig a gyer[…] mekek nem járnak semmiféle iskolába[…] Az iskolaszék el tudja azt nézni, hog[…] az ujtelepi gyermekek egy hónapon á[…] ne járjanak iskolába?

— **Az időjárás** e héten (22-től 29-ig[…] rendes meteorologiai forrásunk szerin[…] hazánkban a következő lesz: A hét els[…] felében többnyire csendes, száraz, enyhe[…] a hét utolsó felében ellenben esőkkel vá[…] tozó, szelesebb, hüvösebb.

— **Az omnibuszvonat balesete.** Hétfő[…] este a csabai omnibuszvonatot Aradra jö[…] vetelénél baleset érte, mely sok szoron[…] gást okozott. A vonat egyik kocsija Lő[…] kösháza előtt nyilt pályán meggyuladt […] a haladás által élesztve, lángra lobban[…]

Renandière még mindig szoritotta.

Mikor végre a test is összeesett, léeresztette a padlóra.

Meg volt halva.

— Ah! istenem, — mormogta Heugnené, akinek minden tagja borzasztóan reszketett — ah! istenem, mi lesz belőlünk! . . .

Es tekintete ösztönszerüleg a Courageot apó mozdulatlan testére iráuyult, mintha félnie kellett volna ettől az örökre néma tanutól.

Renandièret mintha valami dühös ittasság fogta volna el.

— Siessünk! — szólt — most életünk forog a koczkán.

Heugnené kezeiben tartotta a kulcsokat. Közelebb lépett. Lábai alig tartották. Igyekezett felnyitni a fiókokat, de annyira reszketett, hogy ez nem sikerült neki és a kulcsokkal észrevehetően összekarczolta a zárak körüli fényt.

— Add ide! — mondja Renandière türelmetlenül.

Ezzel kiragadja az asszony kezeiből a kulcsokat.

Felnyitja az első fiókot.

De ekkor a két nyomorult egymásra néz és mindketten elsápadtak, mint amikor Virginie halva esett össze.

A fiók üres volt.

Renandière gyorsan felnyitja a második fiókot és most keze éppen ugy reszket, mint a Heugnenéé.

A második fiókban semmi.

Ugyszintén a harmadikban és negyedikben semmi és a többiekben szintén semmi . . .

Ekkor Renandièret őrült düh fogja el. A paraszt asszonyra rohan és hatalmas kezeivel megrázza.

Heugnené azt hiszi, hogy éppen ugy fog tenni vele is, mint Virginievel.

— Segitség! segitség!

— Miért hazudtál nekem?

— En nem hazudtam. Láttam, jól láttam!

— Az az arany, azok a bankjegyek hol vannak?

— En nem tudom.

— Nyomorult! nyomorult!

— Ne öljön meg! Ne öljön meg! Nem az én hibám. Esküszöm, hogy minden itt volt . . . Kétségkivül elvitte valahova . . . Boisba vagy Orleansba . . . Nagyon sok volt neki belőle . . . és mi már késön jöttünk . . .

Es az elvetemedett asszony öklével fenyegeti Courageot holttestét.

Renandière elhagyta. Heugnené lassanként magához tér. Minthogy az orvos nem ölte meg azonnal, már ezentul nincs mitől félnie.

— Mit tegyünk?

— Meneküljünk, jöhetnek.

Es Heugnené igyekszik az ajtót elérni.

— Maradj — mondja parancsolólag az orvos.

— Mit akar tölem?

— Először is szedd fel ezeket a bankjegyeket, neked adom.

— Es ön?

Renandière vállat vont. Egy vagyont elvett volna, hanem egy néhány ezer frankot minek?

— Eredj és keress nekem egy három vagy négy méternyi hosszu kötelet, körülbelül olyan vastag legyen, mint a kis ujjam . . . Van valahol?

— Igen . . . azok a kötelek, amelyeken a fehérnemüt szoktam felaggatni.

— Eredj, siess.

Heugnené kimegy és majdnem azonnal visszajön.

Renandière elveszi a kötelet, felmászik az iróasztalra és a plafonban levő horogra köti a kötelet.

Megpróbálja, hogy erősen van-e kötve; minden jól megy.

Azután ismét leszáll s a Virginie nyakára illeszti a kötél másik végét.

— Mit csinál? — kérdé lihegve Heugnené,

— Segits felemelni . . . huzzad a kötelet . . . Ne félj . . . ő már meghalt.

Néhány pillanattal később Virginie fel volt akasztva.

A Mire-à-Mort mindinkább közelgő hangja hallszott.

— Ah! istenem, Heugne erre tart.

— Távozzunk el! itt nincs többé semmi dolgunk.

A tehenek csengői még mindig hallszottak kivülről.

Mindketten kimennek. Heugnené viszszatér a konyhába, miután maga után betett minden ajtót. Renandière felugrik kocsijába. Nemsokára utban van.

Nem sok hija a nyolcz órának.

Hiába igyekszik összeszedni gondolatait.

Lehetetlen. Feje lángban. Agya lüktet. Nem képes többé gondolkozni. Erthetlen szókat mond. Azt mormogja magában, hogy el van veszve, minden üdve ettől a paraszt asszonytól függ, aki talán fog beszélni, ha fél. Elveszve! gyilkos!

Mi fog történni abban az átkozott kastélyban? Kétségkivül fognak gyanitani valami tolvajlási kisérletet . . . A szobában hagyott rendetlenség . . . Az a sok össze-vissza hányt irat . . . azok a nyitott fiókok . . . Mire-à-Mort jötte megakadályozta benne, hogy mindezeket a holmikat rendezze.

Heugnené vajjon megcsinálja-e?

Talán, ha még megtartott egy kis lélekjelenlétet.

Szánandó állapotban érkezik meg Gerdonba, izzó homlokkal, folyton törülgetve kezeit.

Leányát felhevülése meglepi:

— Mi baja, atyám?

— Semmi.

Leszáll a kocsiról. Közel van az ájuláshoz. Nincs ereje járni.

Gillette segitségére siet.

Nagy nehezen eléri szobáját, ahol megsemmisülve hanyatlik egy karszékbe, dideregve a meleg kályha mellett.

— Atyám, szüksége van valamire?

— Nem. Hagyj magamra . . .

— Mégis, atyám . . .

— Ehj! hagyj már el, mondom!

Gillette engedelmeskedik, de atyja annyira különös és megváltozott, hogy ez élénk benyomást gyakorol reá.

— Mi történt? — kérdé magában.

Maison-Feyneben Heugnené éppen ugy reszket, mint Renandière. Fogai vaczognak.

— Teste megrázkodik az öt átfutó hidegtől.

A Mire-à-Mort hangja nem hallszik többé. De a vadorzó az udvaron van. Mivel tudja, hogy Courageot apó beteg, nem akarja felébreszteni, ha alszik.

Megpillantja feleségét a konyhában.

— Ehj! Heugnené, hogy van ma reggel az ur?

A másik nem felel.

— Alszol? — kérdi vállon ütve feleségét, mire az felébred.

— Mit kérdel? — mondja tompa hangon.

— Tudakozódom az ur hogyléte felől . . . Jó volt hozzám és örvendenék, ha azt hallanám, hogy jobban van.

— Nem szenved többé.

— Ah!

— Meghalt.

— Ah, a szegény ember! . . .

És gépiesen, habár a konyhán van, Mire-à-Mort leveszi sapkáját.

(Folytatása következik.)

A kocsiban dohány volt. Szerencsére a tüzet észrevették, a vonat megállt s a tüzet oltani kezdték. Nagy volt azonban a szorongás, mert ez időtájt Aradról is, Budapestről is érkezhetett vonat és a sötétben óriási szerencsétlenség történhetik vala. A vonat személyzete megfeszitette minden erejét s igy sikerült a vonatot bevinni Lökösházára, hol teljesen rendbe hozták a dolgot, elhagyva az égett kocsit. A vonat egy órai késedelemmel érkezett Aradra.

— **Medve a tengeri közt.** Csanádmegye nimródjai most ugyancsak ritka sportot üznek: medvére vadásznak, valóságos eleven, lompos medvére! A fenevad nem csanádmegyei származásu; oláh vezette Csanádba orrába huzott karikánál fogva. A meszre földről jött maczkó tanult állat volt s ugy tánczolt, hogy a nagyiratosiak nem tudtak vele betelni. Nagy volt azonban az iratosiak rémülete, mikor a maczkó megszökött tánczmesterétől és belevetette magát a „vizesi“ kukoriczákba. Keresték, kutatták a maczkót fegyverrel és vasvillával, de mindeddig nem akadtak rá. Miután Dombegyház környékén mutatkozott a maczkó ujabban: ezen a vidéken nagy az ijedtség s alig mernek az emberek a mezőn künjárni.

— **Az uj csónak.** Az aradi evezősegylet szép uj csónakja tegnap megérkezett Aradra és az evező-sport hivei vasárnap kirándulást tesznek rajta Paulisra.

— **Öngyilkosság.** Egy Mucz Jelena nevü 60 éves, elnyomorodott öreg asszony, már évek óta keresi a halált, mely elfeledkezett róla. Unván vonszolni terhes életét, már kétszer követett el öngyilkossági kisérletet: egyszer gyufaoldatot ivott, másszor meg beleugrott a Marosba. Mindig megmentették. Tegnap aztán sikerült neki az öngyilkosság. A városház előtt beleugrott a Marosba és a habok örökre elvitték. Holttestet nem sikerült megtalálni.

— **Az obsit.** Aradváros katonai ügyosztályához 74 honvédségi elbocsátó levél érkezett, melyeket az illető elbocsátottak átvehetnek, ha honvédkönyvüket felviszik, mivel az obsit csak cserében a katonakönyvért adatik ki.

— **Színészek Uj-Aradon.** Egy Bokor nevü szinigazgató Uj-Aradon ütötte fel a sátrat Thália oltárának. A szinpadot a Szölö nagytermében állitották fel s a direktor a napokban kezdi meg előadásait, és reméljük, hogy a német gajdolással minél hamarabb boldogabb vidékre mennek.

— **Hosszunap.** Az izraeliták nagy ünnepe, a hosszunap ma van. Izraelita polgártársaink az egész napot imádkozással töltik. Az isteni szolgálatokat maga Rosenberg Sándor főrabbi végzi.

— **Kilométer-oszlopok.** A mérnöki hivatal pontosan felméri a külhatárbeli utakat és kilométer-oszlopokkal látja el azokat. Ezt a munkát tegnap kezdte meg a mérnöki hivatal.

— **Ismét influenza.** Az utóbbi napokban ugy a fővárosban, mint a vidéken szórványosan ismét jelentkezett az influenza; azonban most még nem járványszerü, ugy, hogy a közönségnek nem kell nagyobb bajtól tartani. Ismert három alakjában lép föl most is, hol az idegeket, hol a tokhártyát, hol a gyomrot támadva meg. Sőt néhol mind a három formáját átszenvedi ugyanazon egyén. Két-három nap alatt különben elmulik s legfölebb egy kis gyöngeséget hagy hátra. Eddig leginkább nök s gyönge gyermekek kapták meg.

— **A müegyetem megnyitása.** A József müegyetem 1890—91-ik iskolai évének ünnepélyes megnyitása kedden délelőtt ment végbe. Az ünnepélyes közgyülés a müegyetem könyvtári olvasótermében folyt le, melyet ez alkalomból csinosan feldiszitettek. Jelen voltak az ünnepségen Berzeviczy Albert államtitkár, Markusovszky Alajos min. tanácsos, Leövey Sándor oszt. tanácsos a kultuszminisztérium képviseletében, Szily Kálmán akadémiai főtitkár, Schulek Vilmos rektor és Fodor József orvoskari dékan, a tudományegyetem képviselői s a müegyetemi tanárok nagy számban. A könyvtár olvasó-termét az ifjuság zsufolásig megtöltő. Az elnöki emelvényen a müegyetem tanácsosa foglalt helyet; középen Klimm Mihály rektor, körülötte pedig Cziegler Győző, Fölser István és Illosvay Lajos dékánok. Az ünnepélyes közgyülés délelőtt 10 órakor kezdődött. Egyedüli tárgyát Klimm Mihály rektor tartalmas beszámoló beszéde képezte a müegyetem mult tanévéről.

— **Vendégszeretet és feketesárga zászló.** Az „Egyetértés“ irja: Albrecht főherczeg toronyszobája, a Klobusiczky-féle kastély sem felejti el egyhamar azt a furcsa tisztességet, ami rajta esett, mondogatják Monospetriben. Arról volt szó, hogy a kastély ormára ki kell tüzni a sárga-fekete lobogót, mivelhogy oda száll, ha majd megérkezik Albrecht főherczeg.

— De már azt a csufságot meg nem engedjük! — Lázongott a kastély személyzete. Ami gazdánk kastélyán sohasem volt más, mint a háromszinü magyar zászló. Most se lesz!

Két nap mulva hivatalosan megjelent az udvarban a schwarzgelb zászló. A katonaság erélyes kisérletet tön, hogy a lobogót a kastély főcsucsára felrepitse. Nagy zajt ütött erre a személyzet s valakit beküldött az urhoz, panaszra. — Nehány percz mulva megérkezett az uraság üzenete.

— Szállást adok szivesen. De azon a hajlékon, amelyben én lakom, schwarzgelb zászlónak lenni nem szabad.

A katonáknak minden erőlködése hasztalan volt. A zászlót elvitték, meg visszahozták, de csak nem tudtak boldogulni a személyzettel, mely az üzenethez tartotta magát. Végre gondoltak egyet a bakák s az udvarból kivonultak, mintha oda vissza se akarnának térni már.

Van a kastélynak egy csinos, tágas, toronyszobája, hatalmas kilátással Monospetri környékére. Ez a szoba volt berendezve Albrecht főherczeg számára hálószobának.

Másnap, Albrecht főherczeg érkezésének a napján, lelkendezve szalad be még jó hajnalban az urasághoz a szobaleány:

— Képzelje, nagyságos ur! Valaki mégis föltette az éjjel a zászlót a kastélyra.

— Vegyétek le rögtön.

— De nem lehet ám, mert a katona szuronyos puskával őrzi! Ott sirbakol a toronyszoba alatt s aszonygya, hogy a zászlóhoz nyulni nem szabad.

A ház ura gyorsan felöltözött s maga nézett a dolog után. A főposzton azt a választ kapta, hogy respektálták az üzenetét annyiban, amennyiben lehetett, s a lobogót nem a kastély főcsucsára huzták föl, ahol ő lakik, hanem a toronyszobára, melyet Albrecht főherczeg foglal el.

— Hallottuk, mondták, hogy azon a hajlékon, melyen nagyságod lakik, osztrák lobogónak lenni nem szabad; de nekünk ki van adva a parancs, hogy azon a födelen, amely alatt Albrecht főherczeg tartózkodik, osztrák lobogónak lenni muszáj!

— Jól van. Válaszolt a kastély tulajdonosa. De a toronyszoba födele egyszersmind a kastély födele is. Olyan födél alatt pedig, melyen schwarzgelb zászló van, nem lakom. Inkább kiköltözöm.

És kiköltözött.

— **Kedves jelenet** folyt le a napokban a németországi hadgyakorlatokon. A német császárnét egy reggelen kikocsizása alkalmával egész gyermeksereg rajzotta körül. Az apró had a legkülönbözőbb társadalmi osztályokból származó gyermekekből verődött össze, akik mindannyian naiv tudatlansággal valóságos ostrom alá vették a császárné hatfogatuját, egyik-másik még a hintó hágcsójára is fölkapaszkodott. A császárné barátságosan beszélgetett a kicsinyekkel, többeknek odanyujtotta kezét, aztán édességeket osztott ki közöttük, e szavak kiséretében: „Odahaza nekem is van öt gyermekem, akik szintén szeretik az édességet.“ A boldog gyermeksereg torkaszakadtából éljenezte a kegyes császárnét.

— **A füstnélküli lőpor Romániában.** A „Kreutz-Zeitung“ Bukarestből azt a hirt veszi, hogy a füstnélküli lőpor alkalmazásba vétele a román hadseregbe immár elhatározott dolog. Azt hiszik, hogy Vladescu román hadügyminiszter részint azzal a czéllal jelent meg a székelyhidi hadgyakorlaton, hogy a füstnélküli lőpor alkalmazására nézve tapasztalatokat és informátiokat szerezzen, amire neki, ugyszintén a hadgyakorlat többi idegen vendégeinek készséggel szolgáltattak alkalmat.

— **Agglegények veszedelme.** Deadwood Creckben, mint New-Yorkból távirják, a nők sürgetésére a County-tanács azt a határozatot hozta, hogy a Countyban letelepülő legényember köteles három év alatt megnősülni, ellenesetben kérlelhetlenül — felakasztatik. Deadwood Creeckben pedig 17 megcsökönösödött agglegény élt, akik véd- és daczszövetségre léptek, hogy semmi körülmény közt sem nősülnek. Az emlitett törvény életbeléptekor a tizenhét közül öten elköltöztek, tiz megnősült, a tizenhatodik most jár jegyben és egyet — eltolonczoltak, minthogy vonakodott a törvény rendeletének eleget tenni. — Talán nincs kizárva a lehetősége annak, hogy Aradon is akadna hölgy, aki megszavazná ezt a törvényt.

— **Rövid hirek.** Herkulesfürdőben a legujabb kimutatás szerint már 6956 vendég volt. — A csuda-halai uradalom, mely 2000 holdból áll, Andrássy Gyula grófné urnő birtokából Grauer Miksa fővárosi bizottsági tag tulajdonába ment át; a vételár 200,000 frt volt. — Kecskemétről a függetlenségi párt elnöke a legutóbb terjesztet hirekkel szemben nyilatkozatot adott ki, mely szerint az ottani függetlenségi párt aug. 24-én bizalmat szavazott Ugron Gábornak, e határozat alapján áll ma is és semmi oka sincs, hogy attól eltérjen; további eljárását pedig az országos függetlenségi kör értekezletének eredményétől teszi függővé. — Sikeres medvevadászat volt e napokban a mármarosmegyei Mojszin határában s felavatták medvevadásznak Kutka Kálmán megyei főjegyzőt is, ki egyetlen lövéssel hatalmas medvét teritett le. — Ujvidéken október 15-én lesz a gyilkos Tomits Jasa szerb lapszerkesztő bünpörének ujabb tárgyalása; Temesvártt pedig október 22-re tüzték ki a Farkas Menyhért lutri-pörének ujabb tárgyalását. — Mező-Keresztesen az a furcsaság esett meg, hogy mig a csendőrök odajártak tolvajüldözésre, valami gézenguz éppen a csendőr-laktanyát rabolta ki. — Nagy tüzvész pusztitott vasárnap a zólyommegyei Garamszeg községben; az egész faluból alig husz ház maradt meg s a különben is szegény tót nép nagy nyomorba jutott.

Szinház.

— A „Pepita“ előadását tegnap este nagy közönség nézte. Szinészeinknek igen jó estélyök volt; az előadás nagyon jó, mindenki pompásan disponálva, a közönség vidám hangulatban, ugy, hogy csaknem minden számot megtapsoltak.

A központ természetesen Somlóné volt remek hangjával és pompás játékával. Nádor Eszti a királynő szerepében tetszett.

Kitünő bemutatója volt a Pepita Doroghy Laurának, aki tulajdonképpen még csak most jutott egy alkalmas szerephez. A kisasszony nem nagy, de igen kellemes, szép hanggal rendelkezik és nagyon elegáns, szép jelenség. Feltüntek elegáns toalettjei. Beatriszt adta és majd minden számát zajosan megtapsolták.

A férfiszereplőkről is csupa jót mondhatunk. Kövessi kitünő alakitást mutatott be és kupléi zajos hatást keltettek. Kozma kitünően volt diszponálva és pompásan énekelt. Nyilasy is kitett magáért elég száraz szerepében. Az összeállitás nem hagyott maga után kivánni valót. A kar is dicséretet érdemelt. Számaikat szintén megtapsolták.

IRODALOM és MÜVÉSZET.

— **Uj orvostani folyóirat.** Folyó évi október hóban Donalh Gyula dr szerkesztése alatt és Grill Károly cs. és kir. könyvkereskedő kiadásában „Klinikai füzetek“ czimü havi folyóirat indul meg, mely az orvostan fontos kérdéseit egyes összefoglaló értekezésekben, főleg a gyakorló orvos igényeihez alkalmazottan fogja tárgyalni. Hazánk legkiválóbb klinikusai és orvosbuvárai, valamint a külföldön müködő jeles honfitársak közremüködése biztositva van. Csekély ára, mely a legszélesebb elterjedését fogja lehetségessé tenni, 12 füzetre 4 frt, 6 füzetre csak 2 forint.

— **„A Hét“.** Heti lapjaink sorában egyik sem dicsekedhetik azzal, hogy egy rövid év alatt annyit foglalkoztatta volna a napisajtót és a közvéleményt, mint a Kiss József által kiadott „A Hét“. Politikai jellemrajzai abban a genreben, melyet Kákai Aranyos megteremtett, egytől-egyik országos feltünést keltettek; utalunk Tisza Kálmán, Szápáry, Szilágyi Dezső, Kállay, Ugron jellemrajzaira, ezek a legjobbak közé tartoznak, amit valaha e nemben irtak. „A Hét“ első sorban szépirodalmi hetilap, érdekfeszitő novellisztikus része van, versei mindig kitünők, tárczaczikkei duzzadnak a szellemtől és tartalomtól. Az egész irodalom dolgozik „A Hét“-be, melynek összeállitásán mindig meglátszik a gondos szerkesztő kéznyoma. Minden müvelt magyar embernek érdekében áll, hogy e lap prosperáljon. Ajánljuk e lapot olvasóink figyelmébe. — Előfizetési ára: egy évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Csarnok.

Tibbu-Tibb a rabszolga-vadász.*

Tibbu-Tibb első czég Közép-Afrikában, kereskedést üz elefántcsonttal és rabszolgákkal.

Tibbu-Tibb nem csupán nagykereskedő, a leggazdagabb és legtekintélyesebb nagykereskedő Közép-Afrikában, hanem egyszersmind nagyhatalom is. Van a Lualaba (Congo) jobbpartján Kaszszongo nevü városa, pár ezer négerből álló jól felfegyverzett hadserege, vanuak szolgái, szamarai és rabszolga-négerjei.

Időközönként fölkerekedik Tibbu-Tibb fekete seregével s ember-rablás czéljából megrohan falvakat és népeket. Rendszerint siker kiséri lépteit.

Uzleti összeköttetésben áll néger fejedelmekkel. Ezek ócska fegyverek, löszerek, üveggyöngy, pálinka s egyéb európai lim-lom fejében ellátják őt elefántcsonttal és rabszolgákkal.

A rabszolgák beszerzését az illető néger fejedelem két módon eszközli. Az egyik egyszerübb és kényelmesebb mód: hogy „ő felsége“ saját, mi rosszat nem sejtő alattvalóiból összefogdostat annyit, a mennyire éppen szüksége van. A másik mód, hogy háborut indit szomszéd törzsek ellen és a hadifoglyokat értékesiti rabszolgák gyanánt.

Az elővigyázó és óvatos néger fejedelmek az időközben tapasztalat szerint beálló hiány fedezése czéljából a szállitandó és átadandó rabszolgamennyiségnek kétszeresét szokták egybegyüjteni. A hiány az által támad, hogy egyeseknek a leggondosabb felvigyázat daczára sikerül megszökniök, mig a szállitmánynak majdnem fele a kegyetlen bánásmód, élelemhiány vagy a vándorlás viszontagságai következtében bucsuzik el a földi élettől.

Ha Tibbu-Tibb a kellő mennyiségü elefántcsont s a megfelelő számu rabszolgák birtokába jutott, karaván állit egybe s utnak indul kelet felé. Az árukat osztályozza értékük szerint. A legmagasabb értékkel az elefántcsont bir, utána következnek a paripaszamarak, az élelmi szerek, a teherhordó emberek s végül az elárusitandó rabszolgák. Ha utközben a Tanganyika tavon vihar támad s a hajórakomány egy részének feláldozása elkerülhetetlenné válik, első sorban a rabszolgákat dobják a vizbe.

A keleti tengerparton Tibbu-Tibb rabszolgáit eladja, kiket azután a Vörös-tengeren Azsiába szállitanak.

Ázsiában megérkezve, a rabszolga tulesett minden viszontagságon. Uj gazdája, ki őt drága pénzen vásárolta, gondját viseli, s köztudomás szerint oly bánásmódban részesiti, mint a család bármely tagját, a honvágy gyötrelmei pedig a négert nem igen szokták bántani.

De nem minden rabszolga jut el a Vörös-tenger ázsiai partjára. A Vörös-tengeren, különösen a kikötők közelében angol vagy német hajók, az európai emberszeretet Argusai, czirkálnak és elkobozzák a rabszolga-szállitó hajókat, ha ez véletlenül kezük ügyébe jő.

A rabszolga visszanyeri a szabadságot. Tehet, amit jónak vél; mehet, amerre lát. Rendszerint megindul hazafelé s utközben ismét Tibbu-Tibb birtokába kerül.

Ha Tibbu-Tibb éppen a tengerpart irányában halad, a „szökevényt“ elpáholtatja s ujból eladja; ha nyugatnak tart, a legelső fára felkötteti.

Megesik, hogy egyes felszabaditottak valamely hittérítőhöz vetődnek, ki addig diktálja beléjük az angol bibliát, mig végelgyengülésben el nem pusztulnak, ha t. i. idejekorán kereket oldaniok nem sikerült, vagy előbb a hittérítő az afrikai váltóláz áldozatául nem esett.

Az emberszeretet a gyakorlati alkalmazásban néha kellemetlenné, sőt végzetessé is válik!

Nem csoda tehát, hogy Tibbu-Tibb, európai szemüvegen át tekintve, valóságos szörnyetegnek tünik föl. Igenis, Tibbu-Tibb és társai valóságos szörnyetegek. A Congo, a Niger, a Senegal és a Bahr el Gebel környékén pusztitanak, gyilkolnak, rabolnak és népes vidékekből lakatlan sivatagokat csinálnak. Nem bánnak ugyan oly kegyetlenül a négerrel, mint bántak és bánnak a yankeek az indiánokkal s az emberszeretet követelményei iránt is valószinüen több érzékkel birnak, mint tanusitottak annak idejében Cortez és Pizarro. De hát ez a tényálláson mit sem változtat s mély megütközéssel kiáltunk mi európaiak pereatot Tibbu-Tibbre! Bármennyire nehezteljünk is Tibbu-Tibbre és arab bajtársaira, másrészt elismerésünket tőlük meg nem tegadhatjuk, mert érdemeik is vannak.

Midőn Európában alig tudta valaki, hogy a Congo létezik-e s a tudósok a Nil forrásainak hollétén törték a fejüket, az arab, a négerrel szemben épp oly idegen elem, mint az angol, vagy a német, már minden irányban bejárta Afrikát, telepeket alapitott és a keleti kereskedést magához ragadta.

Midőn Stanley először ért a Lualaba partjaihoz, Tibbu-Tibbre bukkant, ki tágas hajlékában méltóságosan csibukozott és kávézott. Ha Stanley oly erélyes lett volna is, mint Julius Caesar, oly genialis hadvezér, mint Hannibal s ha még több szivósággal és kitartással birt volna is, mint Livingstone: Tibbu-Tibb hathatós támogatása nélkül világhirü utazása a Congo torkolatóig véghez vihető nem lett volna. Stanley dicsőségéből és érdemeiből jó rész illeti meg Tibbu-Tibbet s az afrikai felfedezések történetébe örök betükkel van neve beirva.

Természetesen Tibbu-Tibb eljárásának nem pusztán tudományszomj, vagy geografiai ismeretek gyarapitása volta rugója, midőn Stanleyt kalauzolta és istápolta, hanem önzés és haszonkeresés. Ismerte jól az európaiak hatalmát és gazdagságát, tudta, hogy a löfegyverek s a pálinka európai termékek s megfontolta, hogy esetleg európai utazóknak tett szolgálatok az ő számára gyümölcsözőkké válhatnak. Az is meglehet, hogy az alkalom kedvezőnek mutatkozott a rabszolgakereskedés fejlesztésére és uj összeköttetések létesitésére.

Nemcsak Tibbu-Tibb tett szolgálatokat az európai utazóknak, hanem más arab rabszolgakereskedők is. Igy például Schweinfurth, Wissmann s mások sikerei főleg az arabok támogatásának köszönhetők.

Azóta a helyzet megváltozott. Megváltozott, mert a rabszolgakereskedés ellen ugy a kelet-afrikai kikötőben, mint a tengeren erélyes rendszabályok léptek életbe.

Tibbu-Tibb neheztel, s nehezteléséneк sulyát éreztette Stanleyvel. Midőn az Emin pasa felszabaditása czéljából másodszor tette meg az utat a Congo torkolatától Zanzibárig, Tibbu-Tibb személyesen ugyan nem lépett az előtérbe, hanem egyelőre beérte azzal, hogy fiait és vezéreit látta el titkos utasitásokkal, ugy járva el, mint Oroszország, midőn a hivatalos háborut előkészitendő, a Balkánfélszigetet bujtogató küldönczeivel elárasztja.

Közeledik azonban az idő, midőn az európaiak és az arabok között kitör a nyilt harcz és háboru s pedig a szudáni mintára.

Tibbu-Tibb számára az esélyek nem annyira kedvezőtlenek, mint mi gondolnók. Az arab Afrikában meghonosult, ismeri a négert s pedig nem csupán a könyvekből; tud vele elbánni s tud uralkodni fölötte. Daczára ország- és emberpusztitó eljárásának, hajaszála sem görbül meg, s naponta gyarapodik hatalma.

Az európaira nézve egészen más a helyzet.

Kelet- és Nyugat-Afrikában századok óta léteznek európai gyarmatbirtokok, a megfelelő államok hatalmi köre azonban ma is nagyobbára a tengerpartra szoritkozik. A statisztikai táblázatokban diszlő számos ezer meg ezer négyszög kilométer terület és annyi meg annyi millió lélek nem egyéb, mint üres számok hiu fitogtatása.

Az európai nem képes Közép-Afrikában meghonosulni. A klima reá nézve öldöklő. Kivétel nincs. Európaiakból álló hadsereget nem lehet a sötét világrész belsejébe küldeni. Az Afrika-utazók tulnyomó részben, mint bő tapasztalatok bizonyitják, már utazás-közben a váltóláz áldozatául estek, ha ugyan már az első lázroham bekövetkezése előtt, európai fonásságok vagy alapelvek következetes betartása folytán, nem valának kénytelenek a földi léttől megválni, vagy pedig a négerek által fel nem konczoltattak. Magas életkort egy utazó sem ért el.

Lehet tehát Tibbu-Tibbet s társait bosszantani s anyagilag megkárositani, de hozzájuk férni, majdnem lehetetlenség. A mi közvéleményünkre természetesen Tibbu-Tibb nem hederit s szakembereink mélységes értekezéseit a „négerfaj természetéről, sajátságairól, képességeiről és jövőjéről“ nem olvassa.

Tibbu-Tibb a megszokott ösvényről letérni bizonyára nem fog s csak arra szoritkozik, hogy a rabszolgakereskedés elé gördült akadályokat s az ellene foganatositott rendszabályokat számitásba vegye. Csakhamar reá jő, hogy változott viszonyokkal áll szemben, t. i. hogy a bevitel apadása következtében a tengeren tul a rabszolga ára emelkedni, Afrikában magában pedig az áru felhalmozása miatt tetemesen csökkenni fog.

A kutató utazások pedig ezentul még nagyobb nehézségekbe fognak ütközni s még több életveszélylyel fognak járni, mert az arab rabszolgakereskedők nemcsak hogy támogatásukat megtagadják, hanem tőlük kitelhetőleg azokat akadályozni is fogják.

Az arab nagytehetségü, törekvő és józan nép; a forró éghajlatban meghonosulva, hivatásszerü feladatuk lenne Afrika meghóditása és czivilizálása. Fájdalom, hogy muzulmánok; mert a rabszolgatartás és a rabszolgakereskedés ezzel a vallással együtt jár.

Minden kisérletnek, mely áteurópaisitását, vagy legalább átkeresztényesitését czélozta, Tibbu Tibb szilárdan ellenállott. Hittéritők számtalanszor ostromoltak a bibliával és kátékkal, de hasztalan.

Tibbu-Tibb tehát megátalkodott gonosztevő, pokolra kárhozott szörnyeteg, ami fölfogásunk szerint. Ő természetesen más vélemányen van.

Tibbu-Tibb egykoron azon boldogitó öntudatban hunyja be fáradt szemét, hogy jólmegérdemelte az örök életet és a menyneyeknek paradicsomát!

Bándhidy Béla báró.

* Bándhidy Béla bárónak, a nemrég elhunyt jeles publicistának irodalmi hagyatékából aktualitást nyer ez a czikk most, a párisi rabszolga-ellenes kongresszus megnyitásakor. Szerk.

Közgazdaság.

Ujaradi hetivásár.

— *szeptember 23.*

Buza: behozatott 2500—3000 métermázsa, gyorsan elkelt, minőség és suly szerint 6 frt 70 krtól 7 frtig métermázsánként.

Rozs: Igen csekély behozatal, megvétetett 5 frt 60 krtól 5 frt 70 krig métermázsánként.

Árpa és zab: nem volt a piaczon.

Uj-tengeri közel 1500 métermázsa, élénken összevásároltatott 4 frt 60 krtól 5 frt 70 krig métermázsánként.

(L. D.)

Vegyes közlemények.

Budapesti gabonatőzsde.

Szeptember 23.

Amerika $1^1/_2$ centtel magasabb, élénk vételkedv, szilárd irányzat, 50.000 métermázsa forgalom, $2^1/_4$—5 krral magasabb árak.

Tavaszi buza 7.22—23; őszi buza 7.58—59; kukoricza 5.81—83; zab 6.45—46.

Szeszüzlet.

Szeptember 23.

B. Szesz. Készáru nagyban 52.—; kicsinyben 52.50; hordó nélkül, per 100 l. %, beleértve 35 frt fogyasztási adót.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és érték-tőzsdén.

Budapest, 1890 szeptember 23.

Magyar aranyjáradék 4%	100.60
„ papirjáradék 5%	99.10
„ vasuti kölcsön	—.—
„ keleti vasuti államkötvény, I. kibocs.	—.—
„ „ „ „ II. „	—.—
„ „ „ „ III. „	110.50
„ földtehermentesi kötvény	—.—
„ „ „ záradékkal	—.—
Temes-bánáti földtehermentesitési kötvény	—.—
„ „ földtehermentesitési kötv. záradékkal	—.—
Erdélyi földtehermentesitési kötvény	—.—
Horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	104.—
Magyar szőlődézsmaváltsági kötvény	—.—
„ nyereményesorsjegy-kölcsön	137.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	128.—
Osztrák járadék papirban	87.75
„ „ ezüstben	88.50
„ „ aranyban	106.50
1860-iki államsorsjegyek	137.50
Osztrák-magyar bankrészvény	962.—
Magyar hitelbank-részvény	852.—
Osztrák hitelintézet-részvény	307.30
Ezüst	—.—
Cs. és kir. arany	5.35
20 frankos arany (Napoleond'or)	8.90
Német birodalmi márka	55.05
London	112.20
20 márkás arany	11.—

Aradvárosi szinház.

Elő bérlet 24. sz. — Elő bérlet 24. sz.

Szerdán, 1890 szeptember 24-én:

Fenegyerekek.

(Gigerlik.)

Bohózat 4 felvonásban.

Kezdete 7 és fél órakor.

Bérlethirdetés. A téli szini évad szeptember 27-én veszi kezdetét 160 előadásra terjedő évadbérlettel, melyre az aláirások iránt intézkedni lehet naponként d. e. 10 órától 12-ig és d. u. 3 órától 5-ig a szinházi irodában.

A mult évben bérelt helyek n. é. tulajdonosai részére a jog szeptember 21-ig tartatik fönn.

A n. é. közönség figyelmébe ajánlva kiváló tisztelettel

Aradi Gerő,
a városi szinház igazgatója.

Felelős szerkesztő: **Vásárhelyi Béla.**

Jó-szív-sorsjegyek

ezidőszerint a

legolcsóbb sorsjegyek

Évente

három huzásban részesülnek!

A legközelebbi huzás már október 15-én!

Főnyeremény 20,000 forint osztr. é.

A következő huzásokban

a főnyeremények:

18,000, 15,000, 10,000 stb. o. é. forint.

Eredeti sorsjegyek szigoruan a napiárfolyam szerint kaphatók,

ezidőszerint 4 frt 80 krért vagy pedig

részletfizetésre

5	sorsjegyre	havonkint	—	forint	96	krajczár
10	„	„	1	„	92	„
20	„	„	2	„	84	„
25	„	„	4	„	80	„
50	„	„	9	„	60	„

melyek már a legközelebbi huzás alkalmával játékjogosultsággal birnak.

Aradon: Az Aradi Ipar- és Nèpbank

Szabadságtér 18. váltóüzlete. **Szabadságtér 18.**

Holtzer Mihály

utóda

FÉRFI-RUHA RAKTÁRA

ARADON, Andrássy-tér 9. sz. (Casino-épület), valamint Vörösmarty-utcza és Petőfi-utcza sarkán (a volt király-kávéház helyiség.)

Rendkivüli alkalom férfi- és gyermek-ruhák **olcsó beszerzésére.**

Egy csődtömegének olcsó áron megszerezése folytán mindennemü **férfi- és gyermekruhák, öltönyök, kabátok, nadrágok, köpenyek, éjjeli köntösök, esőköpenyek, szűrök** stb. stb.

Az őszi- és téli idényre

tulhalmozott raktár miatt

különös olcsó árban kaphatók.

Ajánlja a dus választéku raktárát a legfinomabb **brünni, franczia, angol és hazai szövetekben** és miután egy elsőrendü kitünő szabásszal rendelkezem és e szerint a n. é. közönség minden igényeinek a legpontosabban megfelelek.

Vidéki megrendelés esetén csak a mellbőség megjelölése szükséges.

Maradtam tisztelettel

554—12*

HOLTZER MIHÁLY utóda.

2137 | 1890. sz. 664—1—3

Hirdetmény.

A kisiratosi csatorna folytatásának és a Szentpál-éri kiágazásnak tervezetei a Szárazér szabályozás végrehajtására kiküldött miniszteri biztos által az 1885. évi XXIII. t.-cz. 74-ik §-ában előirt eljárás végett Csanádmegye alispánjához beterjesztetvén, az emlitett tervezetek Makón a megyei széképület iktatói hivatalában a rendes hivatalos órák alatt **f. évi szeptember hó 24-étől október hó 23-ig** bezárólag közszemlére tétetnek.

Czélja mindkét mellékcsatornának az, hogy amennyiben a szárazéri csatorna mint nyilt fensiki csatorna van hivatva müködni, abba annyi belviz irányittassék, amennyi csak lehetséges, hogy ez uton a különböző határokban összegyüleudö vizek, a gazdasági viszonyoknak megfelelőleg szabályos levezetést nyerjenek.

Erről az érdekeltek azzal értesittetnek, miszerint minden a tervre vonatkozó nyilathozat és észrevétel Csanádmegye alispánjához czimezve, csakis a fent kitett határidő alatt nyujtható be.

Arad, 1890. szeptember hó 21-én.

Salacz Gyula,
polgármester.

Makkoltatás.

A tótváradi m. kir erdőgondnoksághoz tartozó bajai, pernyesti, szorossági és gyuliczai erdőkben

az ez idei makkoltatás

f. hó 30-án d. e. 10 órakor

a tótváradi m. kir. erdőgondnokság hivatalos helyiségében el fog árvereztetni.

Zárt irásbeli ajánlatok is 50 kros bélyeggel és az ajánlott vétel az ár 10 százalékát tevő bánatpénzzel ellátva a szóbeli árverezés megkezdése előtt elfogadtatnak.

A kikiáltási ár a következő:

A bajai erdőrész 360 frt.
A pernyesti erdőrész 311 frt.
A szorossági erdőrész 66 frt.
A gyuliczai erdőrész 111 frt.

667—1—1

14650/1890. sz. 625—11—*

Hirdetmény.

A nagyméltóságu magy. kir. belügyminiszteriumnak az 1891. évi január hó 1-én országszerte megejtendő népszámlálással kapcsolatos 54532/890. sz. leirata nyomán elrendeltetik, hogy a minden egyes önállóan számozott háznál levő és emberi lakásul használt, külön fedél alatt levő melléképületek a rendőrség és adóügyi osztály negyedmesterei által összeirattassanak és feltünő helyen fekete festékkel, alszámokkal láttassanak el

Erről Arad sz. k. város közönsége azon felhivással értesittetik, miszerint házösszeirási alszámoknak a ház falára festését ne csak türje, de azt a népszámlálás teljes befejezéséig az eső által való lemosás vagy bárki által szándékolt megsemmisittetéstől is a népszámlálás sikere érdekében óvja.

Arad, 1890. augusztus 30-án.

A városi tanács.

15568 | 890. 665—1—3

Hirdetmény.

Arad szab. kir. város közönségének az 1891. évre vonatkozó költségelőirányzata a tanácsnak és a hármas bizottságnak véleményes jelentése, ugy a bevétel és kiadás tételeit felvilágositó mellékletek a **f. év szeptember hónap 23. napjától kezdve folyó évi október hónap 7-ik napjáig** bezárólag a tanácsteremben közszemlére kitétetik.

Szabadságában áll azt, az adózó polgároknak megtekinteni és arra észrevételüket irásban a f. évi október hónap 15-én tartandó rendes havi közgyülés előtt 5 nappal a tanácshoz beterjeszteni.

Arad, 1890. szeptember 22.

Arad sz. kir. város tanácsa.

1414 | 1890. 663—2—2

Póthirdetmény.

Ezennel közhirré tétetik, hogy 10945 | 890. szám alatt kiadott **„Birtokeladási árverési hirdetmény“** 2-ik tétele alatti **„magyar-pécskai emeletes nagy-vendéglő“** becsára

18000 frtról 16000 frtra helyesbittetik,

továbbá, hogy **folyó évi október hó 14-én** a lippai kincst. ispánságaál tartandó eladási árverésen:

A hidegkuti nagy major föld	I. dülő	195 623/1600 hold	63970 frt — kr.
„ „ „ „ „	II. dülő	196 300/1600 hold	45695 frt 20 kr.
„ „ „ „ „	III. dülő	183 31/1600 hold	37009 frt 60 kr.
„ „ „ „ „	IV. dülő	193 32/1600 hold	50389 frt — kr.

becsárral fog árverésre bocsájtatni a 10944 | 1890. sz. hirdetményben foglalt általános s részletes feltételek mellett.

Aradon, 1890. szeptember 19-én.

M. kir. államjószágigazgatóság.

Nyomatott az „Aradi nyomdatársaság“ nyomdájában.